

AKADEMİK BAŞARIDA AİLENİN ÖNEMİ

Akademik başarı, öğrencinin bilişsel kapasitesinin yanında içinde bulunduğu sosyo-kültürel çevrenin ve aile yapısının etkileşimiyle şekillenen bir olgudur. Eğitim araştırmaları, aile ortamının öğrencinin öğrenme süreçlerini yönlendiren temel faktörlerden biri olduğunu tutarlı biçimde ortaya koymaktadır (Fan & Chen, 2001). Aile, çocuğun hem ilk öğrenme deneyimlerini hem de eğitimle ilgili yaklaşımlarını belirleyen ilk sosyal alan olarak, akademik gelişimde kritik bir öneme sahiptir.

Aile ortamının niteliği ve aile içi iletişim, öğrencinin motivasyonu, öz-yeterlik algısı ve öğrenmeye yönelik tutumları üzerinde belirleyici etki yaratmaktadır. Destekleyici ve güven veren bir aile iklimi, öğrencinin öğrenmeye aktif katılımını teşvik ederken; aşırı baskıcı veya kontrolcü ebeveyn tutumları kaygı, motivasyon düşüklüğü ve akademik tükenmişlik gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir (Pomerantz, Moorman & Litwack, 2007; Çamurcu & Kaynak-Ekici, 2024). Bu bulgular, aile katılımının niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Ailelerin eğitim konusundaki tutumları ve beklentileri de öğrencinin akademik performansını etkileyen önemli değişkenler arasındadır. Araştırmalar, ebeveynlerin eğitime atfettikleri değer ve çocuklarına yönelik beklentilerinin, öğrencinin kendi akademik hedeflerini ve başarı motivasyonunu doğrudan şekillendirdiğini göstermektedir (Hill & Tyson, 2009; Jeynes, 2005). Gerçekçi ve destekleyici beklentiler başarıyı olumlu etkilerken, aşırı yüksek beklentiler öğrencide stres ve yetersizlik algısı yaratabilmektedir.

Bunun yanı sıra, ailelerin sunduğu sosyoekonomik olanaklar ve ev içi öğrenme koşulları akademik başarı üzerinde yapısal bir etki yaratmaktadır. Uygun bir çalışma ortamı, kitaplara erişim, evde okuma alışkanlığının desteklenmesi ve ebeveynlerin okul ile iş birliği kurması, akademik gelişimi güçlendiren temel unsurlardır (OECD, 2012).

Sonuç olarak, akademik başarı yalnızca bireysel çabalarla açıklanabilecek bir olgu değildir; aile desteğinin niteliği, ebeveyn tutumları, sosyoekonomik koşullar ve öğrenme ortamının bütüncül etkisi bu sürecin temel belirleyicilerindendir. Ailelerin bilinçli, kapsayıcı ve otonomi destekleyici bir yaklaşım benimsemesi, öğrencinin hem akademik hem de psikososyal gelişimini olumlu yönde desteklemektedir. Bu nedenle aile, eğitim sürecinin vazgeçilmez bir paydaşı olarak ele alınmalıdır.

Merve KARAHAN Rehber Öğretmen

KAYNAKÇA

Camurcu, Ş., & Kaynak-Ekici, K. B. (2024). Ergenlerde algılanan ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 511-535.

Evans, G. W., & Schamberg, M. A. (2009). Childhood poverty, chronic stress, and adult working memory. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 106(16), 6545-6549.

Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.

Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740-763.

Jeynes, W. H. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. *Urban Education*, 40(3), 237-269.

OECD. (2012). *Let's Read Them a Story! The Parent Factor in Education*. OECD Publishing.

Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., & Litwack, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of Educational Research*, 77(3), 373-410.